
RESURSSKOLANS GENERELLA INSATSER

Som huvudmän för ett antal resursskolor med verksamhet i Stockholms stad vill vi först framföra att vi uppskattar stadens initiativ till översynen och framtagande av rutiner för hantering av bidragsfinansieringen specifikt för resursskolor. Vi ställer oss positiva till detta och medverkar gärna i den pågående översynen, utredningen och förslag på hur en lösning kan se ut framöver.

Vi är övertygade om att en förutsägbar situation vad gäller bidragshanteringen, och därmed finansieringen, är nödvändig för såväl de fristående resursskolorna som för staden. Vi är väl medvetna om de utmaningar som finns kring att tydliggöra detta, vid sidan om de rent juridiska perspektiven. Vi vill gärna medverka och bidra till att finna kloka och rimliga lösningar på dessa utmaningar.

Inledningsvis vill vi föra fram att vi har haft svårt att ge svar på exakt de formuleringar så som frågorna har framställts. Som vi ser det är extraordinära stödåtgärder en form av särskilt stöd samtidigt som det saknas tydliga gränser för vad som är särskilt stöd och extraordinärt stöd. Dessutom ha vi svårt att dra en gräns mellan generella och individuella anpassningar och stödåtgärder. Vi har i denna redogörelse försökt förklara bakgrunden till det och är givetvis villiga att fortsätta diskussionen med staden.

Utifrån nuvarande lagstiftning är vi väl medvetna om att det saknas författningsmässigt stöd för begreppet resursskola. Dock är det ett mer eller mindre vedertaget begrepp som beskriver (vilket vi utvecklar i denna redogörelse) de ofta rent specialpedagogiskt inriktade, och mindre, skolenheterna. Resursskolor riktar sig specifikt till den grupp av elever som varaktigt är i omfattande behov av särskilt stöd och som alltför ofta blir exkluderade i den "vanliga" skolan p.g.a. att stödåtgärder inte möjliggörs i tillräcklig utsträckning utifrån dessa elevers stödbehov. Oftast är det även kopplat till dessa elevers stora svårigheter att överhuvudtaget klara av den stora skolans större sammanhang. Resursskolans sammanhang och organiserande bygger på små enheter, små klasser/grupper och hög personaltäthet.

Vi kan även konstatera att resursskolan har uppmärksammats politiskt och medialt utifrån såväl de behov av stöd som många elever har och utifrån att ett tydliggörande behövs vad gäller resursskolans uppdrag. Såväl januariavtalet som ett par pågående statliga utredningar uppmärksammar detta behov.

Fram till dess det finns ett tydliggörande på författningsnivån ser vi det därför som mycket viktigt att det initiativ som staden har tagit kommer bidra till en mer förutsägbar situation för resursskolors förutsättningar. Den nuvarande lagstiftningen är inte utformad med resursskolans typ av organisation i åtanke, det finns således brister.

Vi har lyft tre huvudsakliga problemområden:

- I praktiken sker numera en underfinansiering av resursskolans verksamhet, givet gruppen av elever som resursskolan riktar sig till och det organiserande av omfattande särskilt stöd och extraordinärt stöd som resursskolan står för.

Resursskolor kan inte omfördela ekonomiska medel, ett sådant system fungerar inte för skolor som bara inriktar sitt mottagande på elever i omfattande behov av särskilt stöd. Resursskolan har inte resurser att omfördela och är därför beroende av att bidragssystemet fungerar som det är tänkt.

- En eskalerande grad av osäkerhet om finansiering (bidrag) överhuvudtaget kommer att beviljas för elevgruppen på resursskola. Vi konstaterar en kraftigt ökad andel avslag på tilläggsbeloppsansökningar samt en alltför restriktiv tolkning av elevers stödbehov och en skolas anpassningar och stödåtgärder som gör att dessa åtgärder felaktig bedöms ingå i grundbeloppet.
- En mycket omfattande, och ökad, administration av specialpedagogiska resurser för att hantera ansökningar – såväl kring efterfrågad information som frekvensen på ansökningstillfällena. Resurser som skulle kunna läggas på det elevnära arbetet istället.

Den instabilitet som nuvarande ersättningssystem medför innebär en osäkerhet för barn och ungas möjlighet till en fungerande skolgång och för resursskolornas överlevnad. Ett hållbart bidragssystem för resursskolorna innebär därför hållbara verksamheter för de mest sårbara eleverna i samhället.

IDÉN OM RESURSSKOLAN

Resursskolan är en särskild skolorganisation för elever med omfattande behov av särskilt stöd. Innan eleven börjar på resursskolan har eleven ofta haft dokumenterade anpassningar och särskilt stöd men som inte visat sig vara tillräckliga för att möjliggöra en fungerande skolgång. Placering på en resursskola blir dessutom i de flesta fall först aktuell när elever i omfattande behov av särskilt stöd erfarit flera år av skolmisslyckanden (så som systemet fungerar idag). Resursskolans "roll" i skolsystemet innebär därför tyvärr ofta vad som upplevs vara sista chansen till en fungerande skolgång för många elever. Genom resursskolans upplägg får den enskilda eleven också sin rätt till utbildning tillgodosedd.

Med sig i bagaget, när eleverna kommer till resursskolan, har eleverna negativa upplevelser, misslyckanden och kunskapsluckor. För att överbrygga detta krävs ett omfattande och målinriktat arbete på resursskolan där kompetens, individuella anpassningar och flexibilitet är nyckelord.

Inför mottagandet till resursskola konstateras att eleven är i omfattande behov av särskilt stöd och är i behov av omfattande särskilda stödåtgärder och/eller av extraordinära stödinsatser som resursskolan ska möjliggöra. Resursskolan bidrar med en nödvändig "tjänst" och kompletterar de kommunala skolorna och fristående skolor genom att resursskolan tar emot de elever som har störst behov av stöd.

Resursskolans elever har mycket stora svårigheter men förutsätts t.ex. ändå klara att arbeta efter grundskolans läroplan. Samma krav ställs på resursskolans elever som på elever utan neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Om det t.ex. ställs krav på att en elev ska kunna analysera och reflektera för att uppnå godkänt har resursskolan redan från

början en stor utmaning; inte bara med elevens svårigheter i sig utan även utifrån kraven som ställs på eleverna. Resursskolan kan inte anpassa bort ett krav på grundläggande analysförmåga.

Beskrivningen av *resursskolans generella insatser*, till skillnad mot skolförfattningens beskrivning av "generella insatser", bygger på följande:

Resursskolan är organiserad för att varaktigt ge ett omfattande särskilt stöd och extraordinärt stöd för de elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Alla elever på resursskola har ett omfattande behov av särskilt stöd vilket innebär att resursskolan ska säkerställa, i en betydligt större omfattning än den "vanliga" skolan, omfattande stödinsatser.

ORGANISATIONENS FÖRMÅGA

Grunden i resursskolans stöd (både på skoltid och under fritidshemmet – detta gäller generellt i denna redogörelse) bygger på ett säkerställande av såväl individuella bedömningar om omfattande stödbehov som av omfattande särskilt stöd och extraordinärt stöd. Resursskolans upplägg och organiserande bygger på ett genomförande av frekvent, omfattande och sammanhållet särskilt stöd och extraordinärt stöd. Specialpedagogiskt stöd kombineras med extraordinärt stöd som genomförs frekvent och sammanhållet. Vilket resursskolan gör för varje elev på skolan.

Med extraordinärt menar vi att det är en avvikelse från det som är en "normalsituation". Ett extraordinärt stöd behöver alltså inte vara resurstöd/assistenthjälp, anpassning av lokaler eller särskilt stöd av specialpedagogisk karaktär (skolförordningen nämner även "andra extraordinära stödåtgärder", vilket innebär att de extraordinära stödåtgärder som nämns enbart är exempel).

För att möjliggöra detta krävs omfattande möjligheter till anpassningar, specialpedagogisk kompetens, småskalighet och flexibilitet, hög personaltäthet, nära relationsbyggande med varje elev och vårdnadshavare och ett omfattande elevhälsoarbete som även inkluderar externa aktörer.

Elevernas omfattande behov av särskilt stöd kan variera i omfattning vilket innebär att verksamheten måste vara utformad på ett sådant sätt att stödet till eleverna ständigt följer behoven på individnivå. En elevs behov av stöd och att få stödåtgärder kan variera från vecka till vecka, dag till dag eller från en timme till en annan. Resursskolan har ständigt en beredskap för att möta eleverna på deras "värsta dagar". Om inte den kapaciteten att möta behovet finns, riskerar eleverna att inte få den utbildning de har rätt till.

Variationen av stödbehov och stödinsats sker även under hela skoltiden (och under fritidshemmet) och verksamheten måste därför ha en inbyggd flexibel, med hög personaltäthet och ett flöde av resurser under hela skoldagen. Har vi exempelvis rejäla aggressionsutbrott som sker med andra elever närvarande påverkas givetvis de andra eleverna och grupp dynamiken. Dels skapar det otrygghet i sig, dels kanske de har en

bristande förmåga att förstå orsakerna. Därför kan två elevers rejäla aggressionsutbrott, förutom individuellt riktade stödåtgärder till dessa elever, också kräva individuellt riktade stödåtgärder till andra elever i en betydligt större omfattning än på en "vanlig" skola.

För att möjliggöra en relevant och lyckad skolgång för eleverna i omfattande behov av särskilt stöd, elever som den "vanliga" grundskolan inte klarat av, krävs således att resursskolan organiseras på ett sätt där EHT är en nyckelfunktion och specialpedagogiska resurser flexibelt allokteras under skoldagen. Pedagoger och andra resursfunktioner har hela tiden en beredskap för att även anpassa såväl schema som aktiviteter utifrån behov, dagsform, intressen osv.

Resursskolan säkerställer detta som en helhetslösning utan särskilt beaktande av vad som är generella insatser och anpassningar, omfattande särskilt stöd eller extraordinärt stöd. Utgångspunkten är bedömningen att varje elev på resursskolan är i omfattande behov av särskilt stöd och stödåtgärderna är anpassade därefter. Verksamheten är därmed betydligt mer kostsam jämfört med den "vanliga" skolan och då även svårberäknad per elev.

Detta är en betydande skillnad mellan resursskolans organisation, som bygger på elevernas stadigvarande funktionsnedsättningar, och på särskilda undervisningsgrupper, som är tillfälliga stödåtgärder. Dessutom genomsyrs hela skoldagen av en avskalad miljö med hög personaltäthet. Det "lilla sammanhanget" som resursskolan erbjuder sträcker sig utanför undervisningssituationen och inkluderar alla sociala sammanhang som uppstår i skolan. Hos resursskolan är placeringen tänkt över tid. Resursskolan har inte särskilda undervisningsgrupper, resursskolan har små enheter och små klasser/grupper.

Om man jämför storleken på resursskolans klasser med storleken på en normalstor klass i den kommunala grundskolan – 30-grupper – vilket blir det som man måste jämföra med, blir skillnaden enorm.

BASTRUKTUREN – RESURSSKOLANS GENERELLA INSATSER

Resursskolans verksamhet bygger på en omfattande basstruktur av resurser och organiserande av dessa för elever i omfattande behov av särskilt stöd. Stödet som resursskolan ger, baserat på elevernas omfattande behov av särskilt stöd, är i praktiken bara av extraordinär karaktär eller ett särskilt stöd i en betydande omfattning. *Alla* elever i verksamheten har ett omfattande behov av särskilt stöd och får stöd av extraordinär karaktär eller särskilda stödåtgärder i betydande omfattning. Det är därför inte möjligt att beskriva resursskolans generella insatser, på det sätt som skolförfattningarna avser, utan att inkludera omfattande särskilt stöd och extraordinärt stöd. Resursskolans stöd och organiserande av dessa ryms inte i det s.k. grundbeloppet.

Elevens individuella behov och resursskolans faktiska kostnader ska ligga till grund för beräkningen av tilläggsbeloppets storlek, så länge dessa är skäliga. Den individuella beräkningen utgår också från situationen att vissa elever är i behov av ett mer kvalificerat stöd. Tilläggsbeloppet ska ha en tydlig koppling till elevens individuella behov, d.v.s. det är inte avsett att omfördelas.

Utifrån ett finansieringsperspektiv är synen på vad ett tilläggsbelopp ska inkludera centralt. Vad som redan framgått i denna skrivelse är att vi anser att tilläggsbeloppet ska täcka även ett särskilt stöd *som måste erbjudas i en inte obetydlig omfattning*. Vår inställning bygger på att lagstiftaren avsett att även extra lärar- eller specialpedagogresurser ska ligga till grund för tilläggsbelopp. I "normalfallet" är detta ett mer ordinärt särskilt stöd som ska täckas av grundbeloppet. När detta stöd måste erbjudas "kontinuerligt" ska dock tilläggsbelopp medges.

Exempel; en elev är i behov av extra tydliga instruktioner, något som normalt är en extra anpassning. Är elevens behov av instruktioner dock så stort att hen behöver dem kontinuerligt under dag, t.ex. i alla övergångar eller i hela genomförandeprocessen av en arbetsuppgift, t.ex. på grund av att eleven har en mycket kort uthållighet och är så lätt disträherad att elevens ständigt tappar tråden och måste föras tillbaka till arbetsuppgiften, handlar det dock om särskilt stöd som enskilt eller tillsammans med andra stödåtgärder kan ligga till grund för tilläggsbelopp eller tillgodoses genom den extraordinära stödåtgärden assistent.

Resursskolans basstruktur = särskilt stöd i stor omfattning + extraordinärt stöd (till varje elev)

Exempel på vad som ingår i resursskolans "basstruktur" (resursskolans generella insatser), av karaktären omfattande särskilt stöd och extraordinärt stöd:

- ✓ Omfattande **specialpedagogisk kompetens, arbetssätt och metoder** (alla medarbetare)
- ✓ **Små klasser och hög personaltäthet** = motsvarande gruppstorlek om 4-8 elever med 1-2 pedagoger/speciallärare och 2-4 resurspedagoger/elevassistenter. Möjlighet att snabbt kunna skifta personal för att exv kunna minimera affektutbrott hos elev.
- ✓ **Hög flexibilitet i undervisning** = vi inte kan ligga i underkant på undervisande lärare trots de små grupperna. Ex: en elev kanske inte alltid är mottaglig för undervisning 08.30 när det stod Matte på schema, men visar mottaglighet 09.30 då läraren egentligen har planering - vi fångar eleven i den stunden och undervisar. **Kräver således hög personaltäthet och flexibilitet.**
- ✓ Lärare behöver **skräddarsy enskilda planingar** i större utsträckning än i vanlig skola. Detta för att exv fånga eleven i sina intressen. Flera elever har svårt att nå målen vilket gör att vi även behöver lägga mycket tid på att bryta ner kunskapskrav och synliggöra vad eleven utvecklas trots att den inte når till betyg.
- ✓ **"Flerlärarsystem"** = fler pedagoger i samma undervisningssammanhang
- ✓ **Resurspedagoger/elevassistenter** = personal som stödjer elever i hela skolmiljön. Ges individuellt/enskilt och/eller fördelat beroende på stödbehov. Flexibelt för att möta situationsanpassade behov. Inkluderar även aktiviteter som promenader, samtal etc.
- ✓ **Förstärkt elevhälsa** = mer elevhälsa (samtliga kompetenser) per elev inkluderandes omfattande tillgång till specialpedagoger

- ✓ **Särskild lunchorganisation** = små lunchgrupper, avskilda rum, hög personaltäthet, omfattande specialkostlösningar. Ofta dessutom behov av såväl mellanmål som frukost.
- ✓ **Särskilt raststöd** = möjliggöra mindre rast-sammanhang med hög personaltäthet/agera hjälp-jag/social träning. Kan även vara planerade aktiviteter enskilt eller tillsammans med endast någon annan elev.
- ✓ **Särskilt aktivitetsstöd** = vuxenstöd vid aktiviteter, utflykter, friluftsdagar etc
- ✓ **Enskild undervisning och/eller enskilt arbete** = möjliggöra enskild undervisning med lärare vid behov och i en omfattning som går utöver någon timme i veckan. Enskilt arbete möjliggörs med exv resurs/elevassistent med elev. Eleven kan t.ex. på grund av en mycket hög sensorisk känslighet behöva sitta enskilt. Samtidigt kan eleven inte lämnas ensam eftersom eleven behöver ständig "på-puttning" för att kunna ta sig framåt eller för att eleven avviker om hen lämnas ensam.
- ✓ **Övergångsstöd** = personal som följer/stödjer elever vid övergångar
- ✓ **Särskilt avslut** = elever som behöver avsluta skoldagen med enskilt stöd av personal, eller i mindre sammanhang
- ✓ **Särskild uppstart** = elever som behöver inleda skoldagen med enskilt stöd av personal eller i mindre sammanhang
- ✓ **Omfattande stöd och administration i samband med skolskjuts** (vilket en stor andel av eleverna har) = Hantering av taxibokningar, handgripligen bistå elever i samband med taxiresa, bistå med intyg från pedagogisk och medicinsk personal
- ✓ **Förstärkt lokalanpassning** = behovet av flera (mindre) rum utöver sedvanligt klassrum (kunna arbeta enskilt och skolträna), ofta behov av lokal i annan byggnad för att möjliggöra trygghet/säkerhet för elev/andra elever (perioder då elever mår sämre), ljudisolering, avskärmningar (minimera intryck, minska stress, ge likvärdig möjlighet till inläring etc), behov av mindre gemensamma ytor för att minimera stress (mycket folk = ökad stress)
- ✓ **Hjälpmedel/verktyg** = kontinuerliga individanpassade investeringar i verktyg som stödjer elevernas behov av stöd
- ✓ **Förstärkt skolledning** = mer skolledning per elev (givet den mycket högre personaltätheten och omfattande behov av ledningsnärvaro p.g.a. intensitet i verksamheten = det händer väldigt mycket hela tiden)
- ✓ **Avancerad frekvent fortbildning samt handledningsstöd** = Betydligt mer omfattande än "vanliga" skolan (både inom funktionsnedsättning och inom pedagogik etc)
- ✓ Resursskolan får ofta ta ett **stort ansvar vad gäller "att vara spindeln i nätet" i alla vårdkontakter** som de flesta elever har.
- ✓ **Organiserandet gäller såväl under skoltid som under tiden på fritidshemmet**

Bilden ovan illustrerar basstrukturen med både omfattande särskilt stöd och extraordinärt stöd.

MOTTAGANDE

Resursskolan gör nogsamma utredningar och bedömningar för att säkerställa (klarlägga) att alla elever som ska erbjudas ett mottagande på resursskolan har ett omfattande behov av särskilt stöd. Elevens behov, inte en eventuell diagnos, ska ligga till grund för bedömningen. Däremot är det vanligt att en skolas inriktning – givet den formella begränsningen i mottagandet – innebär att resursskolan riktar sig till elever i omfattande behov av särskilt stöd utifrån en diagnos inom AST.

Rätten till tilläggsbelopp ska bedömas utifrån elevens svårigheter och behov såsom de framkommer i skolmiljön på den skola eleven och dennes vårdnadshavare sökt sig till. Skolans egna utredningar och kartläggningar ska då vara det primära underlaget.

I praktiken "underkänner" dock kommunen ofta denna bedömning och gör en egen bedömning, så även med elevens medicinska bedömningar, vilket den senare tiden lett till ett eskalerat antal avslag på ansökningar av tilläggsbelopp. Detta har då även lett till en mycket större osäkerhet för verksamheten (huruvida en relevant bidragsersättning beviljas eller inte).

ETT FRAMÅTSYFTANDE MEDSKICK...

Det är centralt att förutsättningarna vad gäller finansieringen inte skapar osäkerhet framöver. När kommunen ger avslag på tilläggsbelopp skapas ohållbara förutsättningar för resursskolan. Ansökningsförfarandet kräver en omfattande administration.

Vi tror även att ett förtydligande och förenklande av hanteringen av finansiering för elever på resursskolor möjliggör att även staden kan antingen minska sina resurser för detta, eller kanske hellre allokera om resurser till att istället fokusera på säkerställandet att resursskolan har rutiner för att "ta emot rätt elever" (elever i omfattande behov av särskilt stöd).

Vi förstår stadens svårighet när det gäller att "har resursskolan tagit emot "rätt" elev". Här behövs såväl riktlinjer och rutiner etableras (som inte står i strid med fritt skolval) som att bygga upp och upprätthålla god och kontinuerlig dialog med resursskolorna.

Vi konstaterar som vi lyfte tidigare, och vilket vi har förstått att även staden anser, att nuvarande lagstiftning inte är utformad med resursskolans organisation i åtanke och att det därför finns brister.

Fram till dess en lagstiftning som avhjälper dessa brister kommer på plats måste vi tillsammans hitta sätt att arbeta runt problemet som fungerar för både Stockholms stad och för resursskolan. Här kommer vårt medskick på, som vi ser det, lösningar som möjliga inom ramen för redan existerande lagstiftning.

Överenskommelser/avtal

Vi tror att överenskommelser med de fristående skolhuvudmännen är en mycket bra lösning. Detta möjliggörs på andra ställen i skollagen; för elever i gymnasiesärskolans individuella program gäller t.ex. att den fristående huvudmannen och elevens hemkommun är överens om bidraget. En sådan överenskommelse om bidraget i varje enskilt fall anses innebära att ersättningen blir rimlig utifrån elevens behov och dessutom också tillräckligt stor för att den fristående skolan ska kunna ge eleven adekvat utbildning.

Bedömningen i dessa fall utgår alltså från den enskilda elevens individuella behov, precis som bedömningen av tilläggsbeloppets storlek ska göra. Här finns i lagstiftningen en reglering som innebär att en överenskommelse ska ersätta ansökan och beslut. Om överenskommelse inte kan nås behöver den fristående huvudmannen inte ta emot eleven eller erbjuda fortsatt utbildning. Det finns, som vi ser det, idag inget som hindrar att ett system med överenskommelser tillämpas för grundskolan eller grundsärskolan så länge som den fristående huvudmannen kan ansöka och överklaga beslut i de fall man inte kan komma överens med hemkommunen.

Beslut för längre perioder

Att få ett beslut om tilläggsbelopp för en period på tre år istället för som idag ett år skulle skapa trygghet och förutsägbarhet, och kan vara en alternativ lösning. En "säkerhetsventil" skulle i så fall vara att kommunen villkorar beslutet med en skyldighet att omgående anmäla ändrade förhållanden och att beslutet i så fall omprövas. Detta skulle kraftigt reducera de arbetstoppar som sker varje år för både skolorna och kommunerna. Samtidigt skulle en dialog med mellan parterna kunna ske och kommunen skulle exempelvis kunna genomföra utvärderingar och uppföljningar löpande.

För att detta ska vara möjligt måste kommunen "köpa" att elevernas svårigheter är tydligt kopplade till deras funktionsnedsättningar och bestående. Som vi beskrivit ovan, och så

som verkligheten ser ut, kommer eleverna till resursskolan efter att först ha försökt länge och misslyckats i den "vanliga" skolan. Utifrån detta borde kommunen inte ha svårt att acceptera att elevens omfattande behov av särskilt stöd är bestående.

Även för kommunen skulle detta också skapa en mycket större förutsägbarhet i budgethänseende.

Framtagande av kriterier för resursskolans dyrare organisationsmodell

Ytterligare ett förslag till lösning kan vara att kommunen och resursskolorna tar fram kriterier för resursskolans dyrare basuppdrag/organisationsmodell (vilket vi försökt beskriva i denna skrivelse) och använder detta som bas i tilläggsbeloppet. Därefter görs den individuella bedömningen av elevens stödåtgärder utöver basen. Dessa ersätts med resursskolans faktiska kostnader, åtminstone så länge som dessa är skäliga. Denna lösning ger möjlighet att överklaga ett sammanslaget totalbelopp där det finns vissa kriterier på plats.

Går det att snegla på hanteringen av/för CSI-grupperna?

I stadens upplägg med de interna s.k. CSI-grupperna har staden en "garanterad" nivå på ersättning, givet målgruppen av elever och deras behov av stöd och de stödåtgärder som ska utges. Den typen av upplägg (målgrupp, insats och garanterad nivå på bidrag) bör kunna vara giltigt även för resursskolan. Resursskolan kräver motsvarande förutsägbarhet som CSI grupperna. Viktigt är även att ta hänsyn till att det är resursskolans faktiska kostnader som ska ersättas.

KOMPLETTERA MED

BILAGA

Exempel på kostnadsstruktur för en resursskola - fördelningen kan se något annorlunda ut hos varje enskild huvudman.